

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
 félévre . . . 3 „ — „
 negyedévre . . . 1 „ 50 „
 Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
 egyszer közöive 7 kr..
 többször közöive 5 kr.
 Bélyegdij: külön 30 kr.

Tartalom: Az egyetemes gyűlés előtt. (x. y.) — Még egyszer az interludiumokról. (Frühwirth Samu). — Válasz. (Gaál Mihály). — Apróságok. — Belföld. — Külföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Figyelmeztetés!

T. előfizetőinket előfizetéseik megújítására, a hátralékosokat hátralékaik törlesztésére kérjük. Társult előfizetők eddigi czímszalagjaikat használják.

Lapunk jóakaróit felhívjuk, szíveskedjenek e vállalatot kivált szellemi közreműködésökkel támogatni.

Szerkesztőség.**Az egyetemes gyűlés előtt.**

Az egyes egyházkerületek megtartották gyűléseiket; következik az egyetemes gyűlés.

Jól esik lelkünknek a gondolat, hogy van egy intézményünk, mely összefoglalja evangyéliomi népünk összeségét, mely évenként összehozza országos hírvéleinket, — és mely hivatva van az egész hazai evangélikus egyháznak, mint egésznek, érdekeit képviselni! Nehány nap múlva együtt fogjuk látni egyházi nagyjainkat az egyetemes gyűlésen. Vajjon mi jót várhat tőlük az egyház egésze? Lesz-e zsinatunk? lesz-e egyetemes alapunk? lesz-e irodalmi társulatunk? lesz-e gondoskodva tanintézetünk szükségéről, felsőbb leányiskoláinkról és az évenként elhalászni szokott, de senki által számba nem vett lutheránus lelkekről?

Mind oly kérdések, melyekre a tettek ékesen szóló válaszát az egyetemes gyűléstől várjuk.

De várhatjuk-e méltán és igazán? Az eddigiek után nem igen. Legyünk őszinték; valljuk meg az igazat: egyetemes egyházi gyűléseink kevés pozitív eredményt képesek felmutatni. Szegények és gyengék vagyunk. A becsempészett politika szerencsésen kiölte belőlünk az összetartozandóság érzetét, mely pedig első feltételét képezi az egyházas sikeres működésnek. A nemzetiségi hecczek, melyek évenként bízár módon hirdetik lutheránus voltunkat, oly bizalmatlanságot támasztottak éppen a komolyabb elemekben, hogy azok a gyűlésektől lehetőleg távol tartják magukat. Valljuk meg igazán: e miatt nincs voltaképen egyetemes magyar evang. egyház sem, hanem vannak

egyházkerületek, melyek közül négy a lényeges kérdésekben ritkán ért egyet; az ötödik meg — mintha nem is volna hazai — egészen külön úton jár!

Ugyan kérdezzük meg önmagunkat: helyesen van ez így? Nem volna-e első és főkötelességünk összehozni az egy hitvallást követő kerületeket, s megalkotni az országos egyetemes magyar evangyéliomi egyházat szervezetileg is?! Ne mondja azt senki, hogy nem lehet a százok miatt. A százok jó lutheránusok, sokat tanulhatnánk tőlük, ha őszinte testvéries bizalommal közelednénk, egymáshoz. Hja, de az a testvériség! Ugy látszik, nem a mi számunkra van felfedezve.

Menjünk tovább. Egyetemes gyűléseinken gyakran szellőztetett kérdés a zsinat kérdése. Taval már egyetemes felügyelő urunk ellenzése daczára kimondott egy határozat, mely úgy, amint szövegezve van, kissé ugyan furcsán hangzik; de jellemzi egyházi egyetemes gondolkodásunkat. Ugyanis a jegyzőkönyv illető pontja ezt mondja: „az egyetemes gyűlés a zsinat megtartásának eszméjét az egyet. felügyelő által kifejtettek értelmében magáévá teszi, a zsinati bizottságot újonnan megalakítja és az újonnan választott bizottságot a zsinati előmunkálatok megtételével azon utasítás mellett bízza meg, hogy figyelembe véve az egyházkerületek már meglévő szervezeti rendszereit, csak az egyházkerületek és az egyetemes gyűlés hatáskörére és szervezetére vonatkozó szabályzatnak, mint a zsinat előre meghatározott tanácskozási tárgyának, tervezetét dolgozza ki.“

Ugy látszik, a kiküldött bizottság ezt a feladatot oly nehéznek találta, hogy egy egész éven át gondolkodott a felett: összejöjjön-e vagy sem? Tudunkkal még csak össze sem hivatott!*) Végre is a zsinat nagy dolog; — gondolkodni is nehéz felette — tehát: aludjunk tovább!

Volna még más, fölötte nagy fontosságú kérdése is az egyetemes gyűlésnek: az egyetemes alap megteremtése. Azonban ez is a zsinattartás eszméjének posványos útjára tereltetett. Előre lehet látni, hogy nem lesz belőle semmi; mert rosszul van megindítva. A kiküldött bizottság javaslata, mely szerint az ügy az egyházak kötelező megadóztatása alapján lenne megvalósítandó, leszállított a kerületekhez, mielőtt érdemleges határozat hozatott volna; és a tiszai püspök az önkényes adakozás elvének hangoztatása mellett azonnal felajánl száz forintot, mint egyszerű adományt, s a jövőre évi járulékul jövedelmének egy ezred részét kötelező fizetni, mire nyomban az egyetemes felügyelő úr is felajánlott 30 forintot évi járulékul. Az ember azt hitte volna, hogy ezt a lelkesítő példát a jelenlevők tömegesen fogják követni, s egyszerre egy tekintélyes összeg fog rendelkezésre állani! Azonban mi történt? A gyűlés tagjai zavarba hozattak a felajánlott nagylelkű összegek által, mivel a bizottság javaslata felett még nem volt kimondva a végzés, és így a nagyon komoly tárgy akaratlanul is a komikum színében tűnt fel. Pedig ezt a szint soha sem kellene mutatnunk.

Hogy állunk az irodalmi társasággal?

Mult évben, éppen az egyetemes gyűlés idején, igen életrevaló mozgalom indult meg arra nézve, hogy a veszélyes egyházpolitikai áramlattal szemközt a többi protestáns testvérelekezetekkel karöltve egy magyar protestáns tudományos irodalmi Egyesület alapíttassék: A testvér ev. ref. egyház jelesei a legnagyobb lelkesedéssel karolták fel ez eszmét, s idő folytán odáig érlelődött a dolog, hogy a püspöki és felügyelői díszes kar egy nagyfontosságú felhívást bocsátott ki az egyház intelligens közönségéhez. Most már a megalapítás és megalakulás ténye következnek. Vajjon ki törődik azzal, hogy ez oly időben történjék, amikor legalább a két evang. egyház egyetemes conventjei vannak együtt? Senki! Tehát ezen szép eszme megvalósítása is meghiusul a kellő vezetés hiánya miatt.

Igy mennek a mi főügyeink.

Említsük-e a szegény Luthertársaságot, mely iránt nagy igények támasztása mellett oly csekély igazi érdeklődés mutatkozik? Említsük-e az államszegély ügyét, mely ismét csak a lutheránus szétfoslás erényét ragyogtatja. Említsük-e egyházi statiskánknak azt a szomorú rovatát, mely azt mutatná — ha valaki törődne vele — hány száz evangélikus gyermek kereszteltetik el évenként jótalanul, és hány száz ev. gyermek térítettik ki hitéből a kath. árvaházakban és tanintézetekben! Ki veszi számba a Horvát-Szlavon országokban, vagy Bosniában elszórtan élő hitsorsainkat? Kitől várjuk azoknak vallásos nevelését,

mikor itthon sem vagyunk képesek ellátni a kath. felsőbb tanintézetekbe járó evang. ifjúságot? Bizony a bel- és külmissió ügyét csak az egyetemes egyház karolhatja fel kellő komolysággal a jó eredmény reménységével.

De talán elég lesz a lamentatióból. Hiszen az eddig elmondottakkal sem volt egyéb czélunk, mint rá mutatni egyetemes egyházunk némely égető kérdésére, s azok iránt némi figyelmet ébreszteni — az egyetemes gyűlés előtt. Ha szükség lesz reá, akkor talán még visszatérünk némely kérdésre az egyetemes gyűlés után is.

x. y.

Még egyszer az interludiumokról.

(Vége).

Megvallom, t. Nagy L. úr, a czopfszellem- és -izlésre nem tanítom a theologiai ifjúságot, hanem arra, hogy tartsák mindig szem előtt azt: „hogy nem a kántor, hanem a lelkész az istentisztelet vezetője, s mint ilyen örködjék a fölött, hogy az istentisztelet fölöslegesen toldalékkal elprofanálva ne legyen.“

Hogy nélkülözhetők az interludiumok, azt nem csak mi Pozsonyiak tudjuk már régóta, hanem az — y úr előtt is ismeretes. Az öreg, köztiszteletben élő Altdörfer Sopronban már évek óta elhagyta az interludiumokat, habár choralkönyvébe még felvette. Vagy talán ezen derék férfiúról is merészkedik Nagy L. úr is azt állítani, hogy csak kényelmességből vagy képtelenségből tette? Az Altdörfer-féle choralkönyvben találjuk Volkmann Robert, volt pesti zeneszerző bírálatát, ki az egyházi zene terén is avatott volt. Halljuk, hogy mit mond Volkmann ott (1873) az interludiumokról: „A közjátékokat szívesen nélkülözném Ön művében. Való igaz ugyan, hogy zenei képességu és készültsegu organisták sokat tehetnek nemes és jellemző közjátékok által gyülekezettük építésére; ilyen közjáték azonban kevés van. Az organisták vad fantaziája által a közjátékokban az áhíthatóság jóval gyakrabban megzavarthatik, miért is elhagyták őket itt-ott Némethonban.“

Sokan emlékeznek még a pozsonyi gyülekezet híres kántorára, Schurig Volkmárra, ki mint drezdai kántor pozsonybóli eltávozta óta Németországban több organahangversenyt rendezett — tehát kiváló szakember. Igen érdekes, mit ír ezen szakember most (1887) az interludiumokról:

„Wir haben die Zwischenspiele zwischen den einzelnen Zeilen verworfen:

1. wird der Choral selbst dadurch verunstaltet, denn die Zwischenspiele athmen immer einen andern Geist. Wollte man bei einem ältern Choral, z. B. „O Haupt voll Blut und Wunden“ — die Zwischenspiele in demselben ältern Geiste wiedergeben, die Gemeinde würde sagen: „der Organist spielt schrecklich langweilig.“ Gibt man den Zwischenspielen ein bewegteres Tempo, neuere Harmonien, dann ist der Choral wie eine Hanswurstjacke, allerlei Tuch znsammengestickt.

*) Vagy igen; októb. 1-ére.

2. Wird der Sinn des Gedichtes nach jeder Strophe zerrissen.

Ich denke noch an die Marter bei der Lutherfeier in Erfurt 1883. Wir Gäste waren meist aus Gegenden, wo keine Zwischenspiele mehr zwischen den Choralstrophen gebraucht werden. Die Gemeinde begann nach der 1. Strophe: „Ein' feste Burg ist unser Gott“ — sofort die 2-te: Ein' gute Wehr und Waffen“, allein der Organist störte uns Sänger, indem er sein „unnöthiges, störendes Zwischenspiel“ einschob. Dies war in der Barfusslerkirche am 8. Aug. 1883. Jetzt sind die Zwischenspiele hoffentlich abgeschafft.

Den andern Tag war die Feier auf der Wartburg; der Chor leitete den Choralgesang, natürlich eine Orgel war in dem Saale nicht, folglich fehlten die Zwischenspiele, aber die Feier war erhebender, weil der Gesang ohne Störung dahinfluss.“

Azután többék közt azt is mondja:

„Bei Begräbnissen trägt der Chor Choräle vor und stets ohne Begleitung, warum sollen nun, wenn die Gemeinde in der Kirche singt, Zwischenspiele eingelegt werden? — Im Jahre 1883 erschien das sächs. Landesgesangbuch und zugleich das neue Choralbuch mit der Verordnung, „dass die Zwischenspiele zwischen den einzelnen Strophen abfallen mussten und nur am Ende eines Verses erlaubt seien!! Also in ganz Sachsen sind die Zwischenspiele zwischen den Zeilen abgeschafft.“

Mein College, Organist Reissmann, besuchte diese Ferien (1887) mehrere Kirchen in Berlin (Sonn- tags) und theilte mir mit, dass Berlin ebenfalls den Zopf der Zwischenspiele abgeschnitten habe und jedenfalls sind die grösseren Städte auch auf diese Stufe der Bildung gekommen.“

Ugy-e, uraim, ez mégis sok! O tempora, o mores!

Nagy L. úr azt félti, hogy azután a kántornak semmi teendőjük nem lesz, erre ugyan Schurig úr adja meg a feleletet: „Für den Organisten bleibt genug übrig: er hat das Lied passend einzuleiten, beim Gesange selbst dem Sinne der Dichtung gemäss zu registriren“ etc. Végre még azt is mondja, hogy némely régi choralra lehetetlen interludiumokat alkalmazni.

Kezemnél van azonkívül még egy másik igen fontos bizonyíték, mely ellen y. úr és Nagy L. úr hiába védik a német kántorok és orgonaművészek álláspontját (?).

Zimmer Fr., porosz kir. kertületi zeneigazgató és képezdei zenetanár, ki több mint 30 éven át az egyházi ének javításán jó sikerrel működött,*) ekkép nyilatkozik az interludiumokról:

„Die Unsitte der Zwischenspiele entstammt einer

*) Műveiből kiemelem ezt a kettőt: „Der Kantor und Organist im evang. Gottesdienst“ — és „Der Verfall des Kantoristen- und Organistenamtes in der evang. Landeskirche Preussens.“

alten Zeit und hatte damals gewiss in der Gesangsunfähigkeit der Gemeinde und in der Eitelkeit der Organisten ihren Grund. Erst dieses Jahrhundert brachte sie in die Choralbücher und glaubte, sie künstlerisch gestalten zu müssen. Die durch nichts zu motivirende Unsitte wucherte in Deutschland bis in die 60-er Jahre. Dann wurden sie von einzelnen Organisten einfach aufgegeben. Ich habe sie auf diese Weise an drei Orten abgeschafft, die Gemeinden freuten sich über den frischeren Gesang und ihre Abstellung wurde allgemein. Man unterschied aber Zeilenzwischenspiele und Strophenzwischenspiele. Die Zeilenzwischenspiele sind durch ganz Deutschland verschwunden.

Vor fünf Jahren hörte ich sie noch in einer Kirche in Dresden, seitdem nirgends wieder von Ostpreussen bis zum Rhein. In Süddeutschland, Baiern, Schwaben, Baden sind sie ämtlich abgeschafft, auch die Strophenzwischenspiele. (Ott az talán mégis egyházi kérdés?!) Dasselbige fand ich auch in einigen Kirchen Ostpreussens.

In den anderen Theilen Deutschlands dagegen hahe ich noch allgemein die Strophenzwischenspiele gefunden. Ja, nach Ansicht der Herren Organisten werden dieselben bald lang, bald kurz gemacht. Die letzteren sind zwar erträglich, doch gleichfalls unnütz.

Beim orchesterbegleitenden Gemeindegesange fehlen sie ja auch und niemand vermisst sie.

In unserem Seminar ist bei unseren Andachten auch dieser Zopf gefallen.“

Ugye, — y. úr, ez túlságba menő puritanizmus! — O jerum, jerum, jerum! o quae mutatio rerum!!

Talán az urak most mégis csak hiszik, hogy az idők változtak. Akár mennyi „gelehrten Plunder“-t is hordanak össze még, az által a tényt nem fogják megsemmisíteni, és az idő járását visszatartani. A ki nem akarja, hogy róla is azt mondják: „der Zopf hängt ihm hinten“, ne élje magát konzervatív módon a mult idők viszonyaiba, hanem barátkozzék meg a jelen korrall. Kor- és czélszerű pedig a sorok közötti interludiumok kiküszöbölése, a gyülekezet nem veszt semmit, inkább nyerhet. Nem mindenki lehet Nagy- vagy Bach-féle művész és, arra nézve, a ki nem az, ezen újítás nagy enyhítés. Ne féljen Nagy L. úr, azért az orgonajáték nem fog gyarlóbban állani, se Németországban, se minálunk — azontúl sem, hanem az illető képzőintézetek zenetanárai tudni fogják, mire kell a jelölteket tanítani. Tehát nem lesz szükségünk jelszavakkal, mint: „rythmik, dynamik“ és efélével az újságokban dobálni, mert az által nem segítettünk egyházi énekgyűjteményünk előmozdításán.

Vizsgáljunk meg mindent, és tartsuk meg a jót!

Frühwirth Sumu.

Válasz

Holles Danó „Megjegyzés“-ére.

A „szügyi missió“ című cikkemnek két passusára tesz megjegyzést H. D. t. barátom, ez igénytelen alak

ban oly czélatokat tulajdonítva nekem, s ezek végén oly dorgatoriumot eresztve meg, hogy mindezt válasz nélkül nem hagyhatom. Különösen a nekem tulajdonított czélatok ellen kell tiltakoznom. Mert a mi az első passust illeti, mely a perrendtartási javaslat elvetésének indoklását az esp. jkv. hitelesítése alkalmával compromissum — magyarán alkuújtján szövegeztetnek mondja — semmi más, mint körülírása Wladár Viktor tudósításának, mely e b. lapok 35-ik számában foglaltatik, s melyből bizonyosan minden figyelmes olvasó ugyanazt olvasta ki, a mit én kiolvastam. A másik kifogásolt passus a zárjel közé foglalt „egy kis muri“ pedig nem egyéb, mint viszonzás Wladár Viktor azon eljárására, mely szerint ő az én — nem is e lapban megjelent — soraimat a zárjel közé biggyesztett „ingyen“ szócskával megtoldani nem átalotta.

A ki nemcsak írni, de olvasni is tud, az hivatkozott czikkem e két passusában messzebb menő czélatokat nem talál.

Mindazon a főjegyzői tollra, a jegyzői karra, a hitelesítő bizottságra s a vendégszerető házra vonatkozó általam nem contemplált, de t. czikkirő barátom által nem csekély fantáziával alkotott insinuatiókat s azokhoz csatolt admonitíókat tehát oly szellemi puffancsoknak kell tekintenem, melyekre kár volna több szót vesztegetni.¹⁾

Gaál Mihály.

Apróságok.

Nagy a rémület, nagy a felháborodás a katolikus sajtó lovagjai között. Hogy is ne! Mária országában a magyarok ezer éves dicső országlása idejében — a Pázmán alapította egyetem rektori székében egy akatholikus fog ülni — Hunfalvi személyében; még pedig halljad világ, nem erőszak, hanem az egyetemi karok szabad választása folytán. S a mi legkeservebb a dologban, hogy sem a kormányra, sem a zsidókra, de még csak a lutheránusokra sem lehet a dolgot fenni. Első eset ez s méltán nevezetes az egyetem történetében. Vigasztaló csak egy van a dologban, az, hogy Hunfalvy tetőtől-talpig arra termett ember, s hogy nem lutheránus vagy akatholikus volta, de egyedül és kizárólag nagy tudománya s ezzel szerzett tekintélye vívta ki számára e méltóságot, s a pápista sajtó bír annyi önmegtágadással, hogy abbéli érdemeit ő is elismeri, mondván „mélyen tiszteljük kitünő egyéni tulajdonságaiért a személyt!“ Hogy azonban Hunfalvy azért oly tudós-e mert lutheránus, vagy egyáltalában: lehet-e valami jó Názáretből, telik-e lutheránusból annyi, mint akármely pápista atyánkfiaából? Ezt nem vitatjuk — felelet rá Hunfalvy rektorsága! Mi pedig üdvözljük a nagy tudóst és lelkesedjünk példáján!

A „Vojtech“ ő eminentiája az eszterg. érsek védnöksége alatt álló kath. tót irodalmi társulat által kiadott bibliai történetek czimlapján egyfelől Mózes áll a törvénytáblával — más felől — uram bocsá' a római pápa pásztorbottal és 3-mas koronával! Hogy ez a könyv jó pápista

¹⁾ No már az ily puffogatásnál hálásabb munkát is végezhetnének!
Szerkesztő.

könyv lehet, azt nem akarjuk kétségbe vonni, azonban hogy mikép jut a római pápa egy bibliai történet czimlapjára azt rusticus eszünk legnagyobb töprengése mellett sem tudjuk megfogni. Mindebből azt immár kétségbevonhatatlan ténynek kényszerítettünk declarálni, hogy ott a legmélyebb fokra sülyedt a kereszténység, ha ugyan még kereszténységről szó lehetne ott, a hol Mózes és a pápa hordják a pásztorbotot. Tudnivaló dolog, hogy az új szövetség ilyen badarságról nem tud semmit!

*

Most hát már azt is tudjuk, milyen eszközökkel küzd a r. k. papság az angol protestantizmus ellen. Háborút indítottak ellene a szószeiken és a társadalomban. Ezek az emberek „sajátos tapintatossággal értik, hogy kell az isten igéje hirdetésébe életrevalóságot lehelni. Fő- és allekipásztorok, világi és szerzetes egyházi szónokok mindig korszerű, megragadó tárgyokról szónokolnak.“ Pld. „mily messze esnek egymástól az alhcismus (értsd akatholizmus vagy nem pápista) és a keresztény szellem?“ Jó alkalmat adott e tárgy a szónokoknak, hogy „practicus applicatióban áttérjen a kathol. és rationalisticus (értsd protestáns) irodalom ismérveinek fejtegetésére.“ Másik szónok meg „az anglikán egyházi rend ordinációjának semmiségét fejtegette.“

BELFÖLD.

A szomolnoki templom 100 éves fennállásának jubileuma. — Az ünnepélyen résztvettek (szept. 11) s így ünnepélyességünket jelenlétek által csak emelték Soós J. V. esp. felügyelő és Philippi János főesperes, Wittchen Frigyes alesperes, Sztelhó András stoósi és Zimmermann András göllniczbányai lelkész urak. Az oltári beszédet 94. Zsolt. 1—8 alapján (a melyeket Sztelhó András stoósi lelkész úr olvasta fel, miután alesperes úr liturgizált) főesperes úr tartotta, az ünnepi beszédet 26. zsolt. 8. alapján én tartottam, ki az egyház történetét is olvastam fel. Isteni tisztelet végeztével Zimmermann göllniczbányai lelkész úr liturgizált, az áldást pedig az egybesereglettekre főesperes úr adta. Délben közebed volt 41 terítéssel. Délután 2 esketés volt, melyek egyikénél a stoósi lelkész úr, másikánál pedig alesperes úr fungált. Az este hangversenyyel egybekötött táncmulatság tiszta jövedelmének fele 31 frt 33 kr. a szomolnoki leégetteknek, fele pedig 31 frt 32 kr. templom renoválási kiadásaink fedezésére pénztárnoknak (ki gondnok és pénztárnok egy személyben s adja Isten, hogy e tisztben egyházunk javára soká működjék) adatott, mi által a rendező bizottság, valamint a hangversenyben közreműködők egyházunk köszönetét érdemelték ki. A tombola nyerevényei szünóra alatt Szloboda János m. kir. pénztári ellenőr és Finger Ede tanító úrak szives közreműködésökkel sorsoltattak ki. Tiszta bevétel 192 frt 09 kr. a templomrenoválási kiadás fedezésére fordítottatik. Köszönet fentnevezett uraknak, köszönet özv. Jessené szül. Rosenkranz Teréz, özv. Bertschné szül. Schleifer Etelka és Hreblayné szül. Schleifer Emilia asszonyságoknak, kik szívélyes közreműködésükkel szép sikerrel segítették. A marcius havában kiküldött s eddig visszaküldött gyűjtőivek kimutatása szerint következők örvendeztettek meg kegyadományokkal:

a bártfai m. n. Á. H. Ev. egyház	5 frt
a lőcsei Á. H. Ev. egyház	5 frt
az eperjesi m. n. Á.H.E. egyház gyűjtése	13 frt 80 kr.
a vichodnai Á.H.Ev. egyház gyűjtése	1 frt
a krompachi Á.H.Ev. egyház gyűjtése	7 frt 20 kr.
Dr. Szilárd M. theol. tanár úr gyűjtése	14 frt 41 kr.
a pozsony szt.-györgyi Á.H.Ev. egyház	2 frt
a durandi Á.H.Ev. egyház	1 frt
a debreczeni h. h. Ev. egyház	5 frt
a göllniczbányai Á.H.Ev. egyház gyűjtése	19 frt 35 kr.
a kisszebeni m. n. Á.H.Ev. egyh. gyűjtése	7 frt 10 kr.
a kolozsvári Á.H.Ev. egyház gyűjtése	5 frt
a leibiczi Á.H.Ev. egyház gyűjtése	3 frt
a kassai m. n. Á.H.Ev. egyház gyűjtése	5 frt
a sz.-iglóí Á.H.Ev. egyház gyámirtézete	10 frt
a pozsonyi Á.H.Ev. egyh. gyámirtézete	10 frt

113 frt 86 kr.

mely összegből öt krajczár a debreczeni pénzsegélyösszeg postautalvánnyal elküldéseért levonandó. Köszönet a kegyes adakozóknak, kik ilyképen megmutatták, hogy mások terheit is hordozzák.

Szomolnok, 1887. évi szeptember hó 20-án.

Thern Ede, ev. lelkész.

A sáros-zempléni esperességből. Százados emlékünnepe. — Az abosi evang. egyház megható szép ünnepélynek volt színhelye. Ugyanis f. hó 18-án ünneplé fennállásának százados évfordulóját. Egyike ez azon ev. egyházaknak, melyet maga a hitbuzgó földmives jobbágy nép a II. József türelmi parancsa által visszahelyezett protestáns szabad vallás gyakorlat idejében alapított. E százados ünnepély megtartását az abosi egyház a még julius hóban megtartott egyházmegyei gyűlésen tudatta kebelbeli egyházainkkal, így azok szép számú képviselőik által igyekeztek is emelni az ünnepély díszét s az abosiai örömeiben osztozni. Legelől érkeztek a reggeli vonattal az Eperjes vidékiek Dr. Tahy Mihály megyei főjegyző s esper. felügyelővel élükön. Ott láttuk Boross Zsigmond eperjesi ügyvéd s egy. felügyelőt, Kovácsy János esperességi ügyészt, Zsarnoviczky képezdei vezértanárt, Mikolík zenetanárt díszes női énekkar élén s több mást. Az érkezettekét mozsár durrogás fogadta, mely a visszhangú hegyes vidéket egész nap harsogtatta.

Később gyülekezett az alsó-Tárca vidéke Chotvács alesperes budaméri lelkészszel élén, Placsko ófalusi, Hajdu zsegnyei, — azután a kassai küldöttség Csisko János lelkészszel élükön s számos vidéki s környékbeli urak s népség. — A templomi istentisztelet 9 órakor kezdődött Chotvács alesperes veni sancte intonálásával. — Az egyházi alkalmi szónoklatot Pankuch G. kükemezei lelkész tartotta tót nyelven, ki arra mint Abos szülöttje, s az egyház neveltje kéretett fel. — Bevezetésében szépen ecsetelte az egyház keletkezése, fejlődését, melynek alapját egy hitbuzgó molnár vetette meg egy ezer pengő forint felajánlásával. Főtétele volt: mily sorsa van a Krisztus egyházának, a) az emberek b) az isten kezében? Meghatóan adta elő, hogy az evang. egyház sorsa az emberek kezében változékony és küzdő, míg az isteni gondviselés kezében állandó és diadalmos.

Közben gyönyörű karének vegyes dalkör által előadva. Ezután a helybeli érdemekben megőszült s sokoldalú

tudományos lelkész Fizély hirdette a mostani jóltévők s adományozók névsorát. Az ároni áldás kiosztása után magyarnyelvű istentisztelet kezdődött, melyen a vidék szépszámú intelligenciája vett részt csaknem valláskülönbség nélkül. Placsko István ófalvi lelkész hatásos magyar szónoklatot tartott, melyben kifejté: hogy a százéves örömnép bennünket az isteni gondviselés működéseinek felismerésére tanít s az iránti nemes hálaérzetre kötelez. Ennek végeztével ismét karének. Azután pedig Csisko kassai ev. magyar pap sziveket megható imát mondott. Az áldás megadása s a magyar nemzeti himnus karének elzengésével az istentisztelet véget érve, a jelenlévők értelmi része az abosi vasútállomáshoz ment az egyházi előjáróság által rendezett közebédre, mely kint a szabadban tartatott s melynél 70 előkelő jubiláló vett részt. A szomszéd szolgabírói és járásbírói hivatalok, Mariássy földbirtokos s a kassai s abosvidéki intelligencia számos tagja. Csakugyan elmondhatni, hogy oly egzszerű vidéken s oly igénytelen faluhelyen ily fényes társaságot csak száz évben egyszer lehet összetoborzani.

A 3-ik fogásnál Tahy Mihály esp. felügyelő a koronás királyra, a királyasszonyra s Rudolf trónörökösre emelte poharát, mit a vendégsereg fenállva hallgatott s lelkesen megéljenzett; azután Zemán F. esp. jegyző a szónokot, mint az egyházmegye vezérét, felügyelőjét éltette. Megeredt azután a lelkes pohárköszöntők egész zápora. Az egyházi előjáróságra, a lelkészi karra, a bírói hivatalok s más az egyház javát szíven hordozó jelenlévőkre. Az ebéd végeztével megeredt a fiatalok közt a váró teremben a táncz Szakmáry Géza szolgabíró rendezése mellett; az eperjesi banda húzta a talp alá valót esti 10 óráig, mikor t. i. a vonat füttyje a mulatók és mulattatók nagy részét részint felszállásra részint szétoztlásra szólítá.

Mindnyájan kedves emléket vittek haza Abosról, látva azt a hatalmas lelkesedést az egyház, az Isten országa érdekében, látva azt a hitbuzgóságot, nemes áldozatkészséget, mely nemcsak benn az egyház körében, de kint is propagandál, misszionál s fényesen nyilvánul, mivel az Amerikában élő hívek az ünnepély emlékére csaknem 200 frtot küldtek állhatatos evangyéliomi hitbuzgóságot tanúsító levelek kíséretében, melyek némelyének tartalma igazán érdemes volna a nyilvánhozásra. Fizély, Abos testben elgyengült, de lélekben annál erősebb lelkésze, megírta az egyház rövid történetét is, melynek első füzeté már akkor megjelent volt s teljesen e napokban kerül ki a sajtó alól.

Adjon a Mindenható ily a jóban lankadatlan előjáróságot s az evangeliom szent ügyének lelkesülni tudó egyházhíveket minden nyelvű hazai egyházainknak, hogy miveltek és tudatlanok, gyengék és hatalmasok egymással békeességben élve, egymásnak jobbát nyújtva egy közös cél felé törekedve, a keresztyéni szeretet fejlesztése, a haza szent szabadsága s evangyéliomi egyházunk békéje megszilárdításában s Isten országa megállapításában egyesüljenek. Ján. X. 16.

Zemán J.

A csanádi dekanátus tanítói értekezlete. — A csanádi dekanátus tanítói nt. Czinkotszky Márton körlelkész úr meghívása folytán e hó 15-én Pitvaroson gyülekeztek össze értekezletre. — Megjelent a dekanátusból 6 egyház összes tanítói kara, s papok közül négyen. Nagy Szt Miklóst

anyagi szegénység tartotta vissza. — Komlóst a tagok következő irott szavai: „ők tagjai a „békésmegyei tanító egyesületnek“ s mint ilyenek kapnak fuvart és napi díjat, de ennek kétszeri kérelmezése visszatetszést szülhet.“ — Megértettük, de csak a sorok között mondottakat.

Elnök, mielőtt az értekezletet megnyitotta volna, egyebek mellett különösen a következőkre hívta fel az értekezlet figyelmét. A figyelmes szemlélő — úgy mond — látja, hogy az állam hova tovább annál inkább belenyúl az egyház, jelesül a mi evang. egyházunk jogkörébe s így iskola ügyeibe is. Tudja miért teszi. A figyelmes szemlélő azonban azt is észre veszi, hogy a katolicismus mint védekezik ezen áramlat ellen, mint csoportosúlnak a kath. egyház érdekeinek megvédéseért jelesek úgy az irodalom, mint a társadalmi élet terén. Hiszen tudjuk — egyebet nem említve — hogy az országos tanítói nyugdíjintézetet felállítani. Ez is tudta, miért teszi ezt. Félt, hogy az állam a tanítói kart elvonja az egyháztól s ezzel csökkenti benne a hitfelekezeti összetartás érzetét. Mélyebb oka van az éber katolicismus ismert szívósságának, a jövőbe szeret nézni, létérdekéért kész és képes mindenre.

De miért hozom én ezt elő itt e szerény tanítói értekezleten? Csak azért, hogy kérjem és figyelmeztessem a tanító urakat, ne távolodjanak az egyháztól, ápolják ezen értekezletek által is a kollegiális szellem s hitfelekezeti összetartozás érzetét. Mert, sajnos, vannak közöttünk, kik magok ütnek részt hitfelekezetünk bástyáján, fennen kiáltolva: ezen hitfelekezeti értekezletek nem életre valók, lökjük oda a megsemmisülés tarpéji sziklájára.

Lehet uraim, hogy az a megasztalt megyei tanítói egylet palota, a mi értekezletünk kunyhó. De tudják meg, hogy az ember jobban érzi magát a kunyhóban, ha az sajátja, ha őseinek öröke, mint az idegen fényes palotában. Lehet uraim, hogy a megyei tanítói egylet új, színgazdag zászló, a mienk meg szintelen avúlt. De én szívesebben állok ez alá, sok vihart állott ez ki a multban, azért bízom benne, elődeinket győzelemhez vitte, minket is elvezérel célunkhoz. Elődeink a multban sikeresen harcoltak a tudomány fegyverével e zászló alatt. Már 1804-ik évben Hamaljar Márton superintendens elnöklete mellett Szarvason tartatott szép eredménnyel ily értekezlet. Ugyanazon évben még B.-Csabán, 1805-ik évben Mezőberényben, 1807-ben Orosházán Skolka András gymn. igazgató elnöklete alatt, Lovich Adám superintendens ekkor buzdító levelet is intézett e társulathoz. Ez is tudta, miért teszi ezt. Kisebb nagyobb megszakítással fentartattak az értekezletek máig, híven szolgálva az egyház és iskola közügyét.

Tudva ezeket, látva körülöttünk az egyház ellenes áramlatot s azt, hogy a lutheránus szó ma sokaknál gúnymosolyt idéz elő, szomorúan bevallva, hogy sok tekintetben, dissolutae scopae vagyunk, nem jogosult — e kérelmem és figyelmeztetésem: tartsanak erősen össze a hitfelekezeti zászló körül, szívükben ébren tartva a hitfelekezeti értekezletet, képezve önmagukat, működve lelkiismeretesen necsak tartásuk fel, de emeljék is ezen hitfelekezeti tanítói értekezletek színvonalát. Ezt téve nemcsak azt mutatják meg, hogy szellemi tőkével rendelkeznek, de azt is, hogy az iskolának — az egyház ezen veteményes kertjének — hű őrei, az egyház képzett, harcra kész katonái is képesek lenni.

Ilyen eszméket szívből szívekhez s prot. öntudathoz szólva, elnök az értekezletet megnyitottak nyilvánítja.

Ezen éljenzéssel fogadott s jegyzőkönyvbe egész terjedelmében felvételni határozott beszéd után, miután Mikus János 4 évre megválasztott jegyzőnek — a múlt gyűlés j. könyvének s a komlósiak az alapszabályok módosítása tárgyában benyújtott javaslata alapján a következő főbb dolgok határozottak.

1. Mindenek előtt kijelenti az értekezlet, hogy ezen hitfelekezeti alapon álló tanítói értekezleteket a jövőben is fentartani kívánja. — Törvényesen nem oszolván fel, szünetelését megszűnésnek sohasem vette.

2. Évi rendes értekezlet vizsgák után s esp. gyűlés előtt fog tartatni. — Jövő évre Nagylakon lesz felolvasó Lukács János szemlái tanító.

3. Valahányszor értekezlet tartatik, könyv és pénztárnok számadást tartozik tenni. E tisztességre újlag megválasztott Veszelszky Pál. Szakkönyvtárban van 97 mű, a pénztárban 124 frt 73 kr.

4. A dekanátus egyes körei által járatott lapok felajánlott évi folyamai köszönettel fogadtattak az értekezleti könyvtár számára.

5. Egyidőre a tagsági díjak — levén a tanítók eléggé megterhelve nyugdíj illetékekkel, — beszüntettettek s csak a tőke kamatjainak erejéig vásároltatnak könyvek.

6. Tervbe vévén az esperesség olcsó s rövid tankönyvek kiadását elnök jelenti, hogy eddig csak Lukács János s Veszelszky Pál 5 rendbeli munkálata jött kezébe. A jó példa követésére buzdítja a tagtársakat.

7. Lukács János következő indítványát nyújtja be: a) Alakíttassék esperességi tanítói egylet. b) Ezen esperességi tanítói egylet ahány dekanátusra oszlik, annyi kört képezzen. c) Az egyletnek és a köröknek mikénti szervezését a kidolgozandó alapszabályok szabályozzák. „Ügybuzgóságról tanúskodó ezen szép indítvány hosszas eszmecsere után elnök kezébe tétetett át oly kéréssel, hogy az esperességi iskolaszék alkalmával a tanfériakkal beszélje meg s annak sorsa felett döntsének.

8. Veszelszky Pál megtartotta felolvasását a „tanítói értekezletek lényegéről fontosságáról.“ Praktikus tanácsokat adva czáfolta az értekezletek ellen felhozott okokat, ajánlja a fiatal és öreg tanítók közötti kollegiális szellemet, közlékenységet stb. Szép értekezése fonálán a következők határozottak. a) Decánus felkéretik, hogy összehívó körlevelében jelezze a tárgysorozatot. b) Hívja fel a tanító urak figyelmét a megbeszélendő módszertani, didaktikai, lapokban szellőztetett iskolai, tanügyi kérdésekre. c) Jelezze körlevelében, ki fog s miről tartani egy másik tagtárs által eleve megbírált felolvasást. d) Meglevén mindnyájan győződve az egyházi zene fontosságáról, értekező Veszelszky Pál felkéretett, hogy a jövő gyűlésen az egyházi zenéről értekezzen s gyakorlatilag is mutassa be az ismeretlen új énekeket, elő és utójátékokat. stb.

9. Úgy a most felolvasott szép munka, mint a jövőben felolvasandó értekezések a szerző által az értekezlet főkönyvébe emlékül beirandók.

10. Felkérettek a jó tollú tanító urak, hogy úgy a szak- mint a környékbeli helyi lapokba dolgozzanak. Egyes kérdésekben s ügyekben a helyett, hogy más domináljon, ők is befolyásolják a közvéleményt.

11. Miután a vallás és közokt. m. k. minist. egyik rendelete a hitfelekezeti iskolák tankönyveit megbirálás nélkül csak az 1886/7 évig volt hajlandó tűrni, kérdés intézetett, vajjon az esperesség felküldte — e tankönyveit megbirálás czéljából? A ministerium a határ időt — úgy tudjuk — meghosszabbította.

12. Ragályos betegségek alkalmával ki szüntesse be az iskolát? Miután egyes helyeken a lelkész, mint iskolaszék elnöke mitsem tudott a hitfelekezeti iskola bezáratásáról, figyelembe ajánltatott a törvény szigorú megtartása. A tanító a ragályt jelentse be a lelkésznek ez a szolgabíró útján megteszi a kellő lépéseket.

Ilyen s ehhez hasonló kérdések körül forgott az eszmecsere. A jó ebéd s toasztok szerencsés elköltése után, a nap kedves emlékével kiki övéihez tért. *k. — a.*

A brassói tantestület gyűlése s Zajzoni Rab István csángó-magyar-költőemléktáblája s arczképe leleplezésének ünnepélye.

Lélekemelő szép ünnepély folyt le ez év szeptember-hó 14-én (Brassómege) Zajzon községében.

Néhai Rab István jeles csángó költő születési háza előtt d. e. 10 órákor a 10 magyar községből és Brassóból a nép és intelligencia tekintélyes számban gyűlt egybe, hogy a költő születése házát jelölő aranyozott feliratos márványemléktábla és a költő jól sikerült olajfestményű arczképe egész ünnepélyességgel lelepleztessék.

Az ünnepélyt a brassói tanítói kör énekkara nyitotta meg a Kölcsey „Hymnus“ szép összkangzatos énekével. Emlékbeszédet tartott Koós Ferencz tanfelügyelő, ki szépen átgondolt beszédében az első csángó-magyar költő küzdelmeit, hazaszeretét, szülei iránti őszinte tiszteletét, költői munkásságát kiemelve, szónoklata által a hallgató közönségre lelkesítő és épületes hatást gyakorolt. Végh Mátyás polgári iskolai tanár mélyen átértett melegséggel s nagy hatással szavalta el a néhai költő „Tinódi Sebestyén“ című jeles költeményét. A szavallatot Rab István „Nemzeti dal“-a követte, melynek dallamát, összhangzatát Kovács Mihály csángó tanító szerkesztette, gyakorolta be és adta elő a négy falusi tanítói énekkar által, minek előadása igen jól sikerült s mind a szerző mind a dalárda tagjai a közönség által megéljenezettek. Végh Mátyás tanár kitünő gondnal, szorgalommal állította egybe és nagy hatással olvasta fel a költő élet- és jellemrajzát, mely egészben véve szép és gazdag tartalmával mélyen meghatotta a nagy közönség szívét, lelkét. Az emlékünnap rövid történetét Biró Vincze tanító olvasta fel kellő tárgyilagossággal és elég hűséggel. Az ünnepélyt Vörösmarty „Szózat“-a zárta be a brassói tanítói dalárda által előadva, Stark Vilmos tanár vezetése mellett. A szabatos, szép összhangzatos ének köztetszésben részesült. Az ünnepélyt a brassómegei tantestület tervezte és rendezte. Hazafiás fáradozásuk nem szorúl dicséretre, a midőn ők nemeslelkűleg felújították a csángó-magyar nép és értelmisége előtt a 25 évvel ezelőtt elhunyt jeles költő emlékét, hazaszeretetre, honpolgári hűségre, társadalmi művelődésre és fiaik taníttatására buzdítva ezen ünnepély rendezése által a csángó-magyar népet! — — — — —

Dél előtt 1/2 12 órától — d. u. 1/2 2 óráig a „Concordia“ című vendéglő nagy termében a brassómegei tantestület közgyűlése tartatott meg. A leírt nevezetes ünnepély miatt a gyűlés tárgysorozata természetesen rövidre lett szabva.

Jánó Lajos nagy gondnal egybeállított titkári jelentését köztetszés mellett olvasta fel. Jelentés tétetett a testületi pénztár és könyvtár állapotáról; az Eötvös-, Csere-, Gönczy-, tanítói árva- és Rab-alap miként állásáról. Itt megjegyzem, hogy a szerény tanítói fizetés valóban sokfelé kell, hogy megoszoljék; még hozzá a nemzet ezen hű napszámosaitól, fájdalom, az ily gyűlések alkalmával a mérsékelt napi és fuvardij is elvonatott. Ez elég méltánytalanság!

Az indítványok sorában nevezetes Kovó Ferencz tanfelügyelő: hogy Végh Mátyás és Jánó Lajos válaszszaik ki Rab István költeményeiből azokat a darabokat, a melyek zenésítésre alkalmasak; hogy Kovács Mihály, Mihaelis Lipót, Stark Vilmos, Barcsai Albert, Stadach Gyula és Jassik Gyula ama kiszemelt költeményeknek adjanak dalmatot s tegyék le kettős, négyes összhangzatra az iskolások s az ifjúság használatára; hogy a két nemű ifjúságból alakíttassék községenkint „Zajzoni Rab István“ czim alatt önmívelődési egyesület; hogy végre „Zajzoni Rab István emléke“ czimén 200 frt alaptőke gyűjtessék, melynek kamataiból e megyében minden állami, községi, felekezeti magyar iskola évenkint egy jutalomkönyv-példányt nyerjen a jó tanulók közt leendő kiosztás végett. Továbbá Kövér Lázár tanító indítványa, mely szerint a mai emlékbeszéd s a jellem- és életrajz a tantestület költségén nyomattassék ki, a nép kebelében széles körben való elterjesztés s a nevezett „Rab István-alap“ gyarapítása végett! Végre Stadach Gyula tanító indítványa, hogy a brassómegei tantestület lépjen be az „Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület“-be 100 frttal az alapító tagok közé.

A tantestületi gyűlés elnöknek és titkárnak megválasztotta Bede Dániel és Józsa Mihály egyaránt ügybuzgó, lelkes és derék tanítókat.

A tanítói gyűlés után a „Concordia“ más helyiségében közebed következett, melyen mintegy 130 tanító és tanügybarát vett részt, hol a pohárköszöntőkben sem volt hiány. Ezek közül csak kettőt említek föl, ú. m. Koós Ferencz tanfelügyelőt a közoktatási miniszterre és Moór Gyula brassói ág. ev. magyar egyházmegyei főesperesét a papi és tanítói kar jó egyetértésére s az egyházi és iskolaügyibeni buzgó közremunkálásukra.

Legyen e nevezetes nap a tanügy történelmében kitűnő fénypont s a csángó-magyar népre pedig örökre emlékezetes és áldáshozó! *R. L.*

KÜLFÖLD.

— **Németország.** A német Bibliának új átnézett és javított kiadását tervező társasága Stuttgartban tartott értekezletéből a következő nevezetes adatok jutottak világosságra. A revisió nagy munkája remélhetőleg 1895-ben be lesz fejezve. A szövegen sok tartalmi és nyelvészeti változtatás van tervezve és ajánlva, a mely változások eddig csak szűkebb-körű megbeszélés tárgyát képezik. A fejezetek beosztása és feliratozása is tanácskozmány tárgya. A német bibliaterjesztő társaságok szövetkeztek s kimondták, hogy elérkezettnek látják az időt s az Isten ígését saját területükön magok kívánják terjeszteni. Ez elhatározásra az angol bibliai társaság azon kijelentése üdvözölte őket, mely sze-

rint az a német területéről vissza akar vonulni. A német bibliai társaságok szövetkezete egy „Bibliai lapok“ című folyóiratot indít meg. S még ez évi decemberben egy biblia kiállítás fog Stuttgartban rendeztetni, melyen az eddig megjelent különféle kiadások szám szerint 73 ki fognak állíttatni.

— **Anglia.** Az angol bibl. terjesztő társulat az utóbbi 50 évi működését összevetve, azt a következő adatokban tünteti elő: 50 év előtt bevétele 2 millió márk, most 4 millió; akkor volt 2370 segélyegylete — most 5300; akkor terjesztett a Trs. 600.000 példány szentírást, most 4 milliót. Egy példány ára volt akkor 1 márk 60 fillér, most 50 fillér; a legolcsóbb Új-Test. ára volt akkor 80 fillér — most 10 fillér; akkor a biblia 136 nyelvre volt fordítva, most 280 nyelvre; legközelebb japánra fordítják. — A szentírás terjesztését 500 colporteur mozdtija elő. —

— **Amerikában** a r. kath. püspökök utóbbi időben meglehetősen keserű dolgokat tapasztaltak. A new-yorki bitoros érsek Corrigan egyházmegyéjében az ir származású papoknak fele a kiközösített Mac-Glynn-el rokon-szenvez s egyike a nagyobb gyülekezeteknek nyílt lázadásban tört ki a bitoros érsek ellen, őt nyilvánosan gúnyolja és gyalázza s a pápának egyenesen felmondta az engedel-mességet. Más gyülekezetekből ezren és ezren vele tartanak s az érsek tehetetlenül áll e mozgalommal szemben. Detroit püspöke a város lengyel gyülekezetének lázadása miatt kénytelen volt a pápától hivatalától való felmentetését kérni. H o g a n püspök, ki egy ir gyülekezethez írt levelében a papság között létező bajokról szól, nagy ellenségeskedést keltett. Ellenségei őt e miatt Rómában be akarták vádolni, mert, úgymond, a papságnak titkait a laikusok előtt feltárta. Ugyanis a püspök egy ir gyülekezetnek német papot küldött; midőn ezért a gyülekezet panaszolkodott, fent említett levelében azt válaszolta neki, hogy legalább egy tisztességes embert küldjött neki, ha nem is írthoni. Minthogy saját seminariummal nem bír, úgymond, meg kell elégednie a más püspökök által küldött szeméttel is. Hogy a püspöknek igaza van, bizonyítja az is, hogy 7 év alatt durva erkölcsi vétségekért 22 papot volt kénytelen elkergetni.

VEGYESEK.

— **Felhívás** az iskolatakarékpénztárak érdekében azon tisztelt tanítók és tanítónők-höz, kik eddig iskolatakarékpénztárt nem kezelnek: Szükségesnek tartjuk az iskolatakarékpénztár hasznos és átalásos intézményét az iskolai év kezdete alkalmából ismételten Önök becses figyelmébe legmelegebben ajánlani. Kövessék azon 1000 pályatárs példáját, a kik áthatva az ügy hasznosságától, a kérdéses intézményt rövidebb-hosszabb idő óta hazánkban jó eredménnyel kezelik. Fölösleges újlag ismételnünk az iskolatakarékpénztárak üdvös voltát, csak annyit mondunk, hogy az 1000 kezelt tanító beadott jelentésében kivétel nélkül a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik az iskolatakarékpénztárak jellemképző hatásáról, mely sok esetben a szülőkre is kiterjed. A kitűzött cél tehát az eredmény által igazoltatott és 1000 tanító már egy egész kis hadsereg a jó ügy szolgálatában; de ha vesszük, hogy összesen 22.000 tanító működik az országban, akkor kiderül, hogy még 50%-e sem

lett megnyerve, a nemes cél érdekében. Ez vezérel ben-nünket e lépésre, hogy újlag alkalmat keressünk az ügy-től ma is távol állóknak megnyeréséért. Iparkodjunk gróf Széchenyi Istvánnak, a legnagyobb magyarnak bölcs mon-datát követni „Legyünk meggyőződve, hogy köztünk többé-kevésbbé mindegyik, sőt hazánk minden fia, vérünk mentője, népcsaládunk jötevője, nemzetünk feldisítője lehet; és azért töltse be minden magyar ember helyét hű sáfárilag.“ Felkérjük tehát azon tanító urakat és nőket, a kik az iskolatakarékpénztárakat meghonosítani ohajtják, hogy a végből alúlirott bizottsághoz (Budapest, Körtelek) forduljanak, a mely által — Weisz B. Ferencz adományából — díjmentesen láttatnak el a kezdethez szükséges nyomtatványokkal. — U. i. Azon tisztelt tanítók és tanítónők pedig, kik iskolatakarékpénztárakat kezelnek, de a kért jelentésüket a lefolyt tan-évről még be nem küldték, tisztelettel felkéretnek, hogy azt mielőbb beküldeni szíveskedjenek. A hátralevő jelen-tések száma 290. — Budapest, 1887. szeptember 9-én. — Az országos gazdasági egyesület iskolatakarékpénztári bizottság nevében: Weisz B. Ferencz.

— **Lelkészavatás.** Sopronból írják a „Budapesti hirlap“-nak hogy ott szept. 25-én igen szép ünnepély volt, mennyiben főtiszt. Karsay Sándor püspök 6 hitjelöltet lelkészé avatott. Az ünnepély helybeli seminaristák által Kapi Gyula igazgató vezetése mellett elénekelt Mozart-féle hymnussal vette kezdetét, mire Brunner János lelkész úr az Úr vacsoráját szolgáltatta ki. A felavatási szertartást végző püspök komolyan és melegen intő szavaira elmondták a Zábrák Dénes lelkész úr által felolvasott esküt: Híma Sándor (Bezi,) Horváth Sándor (Győr,) Kövessy Béla (N.-Vázson.) Magyar Miklós (Várpalota,) Bors Gyula és Vengh Gyula ifjú testvérek. Confirma Deus!

A gyomai gyülekezet légegett templomára befolyt nagyobb adományok: Id. Wodianer Albert br. 500 frt., id. Eiler András 500 frt., ifj. Eiler András 100 mm. búzat, Eiler Mihály 100 frt s többen 50 frt. A gyomai képviselő testület 150 frt, a megye 50 frt. A megye nagyobb városaiban is szépen folyik a gyűjtés. A gyomai iparos ifjúság inden-dezett tánc-multság 20 frtot eredményezett. (B. h.)

— Az augusztus 3-án elhalálozott Szentgyörgyi Pál tanító helyébe Sikerle Gusztáv nyiregyházi segédtanító választott tanítóul m. hó 28-án.

PÁLYÁZATOK.

A felső-lövői ág. hitv. evang. VI oszt. reáliskola- és gymnasiumban a franczia nyelv rendes tanári állomása van üresedésben: a német és magyar nyelvek melléktárgyak. Az állomással évi 600 frt o. é., két, esetleg három szobából, konyhából stb. álló szabad lakás egy intézeti épületben és évi 50 frt tűzifa átalány van összekötve. — Hetenkénti tanórák száma 20. — Köteles felváltva a többi tanárokkal az intézetben lakó növendé-kekre felügyelni.

Protestans vallású pályázók, kik oklevéllel már is bírnak, vagy már a tanári vizsgát egy év mulva letessik, folyamodványaikat f. évi október 15-ig a tanintézetek igazgatóságához küldjék be.

Felső-Lövő, (Vasm.) 1887. szeptember 11.

Az iskolai bizottság nevében:
Neubauer János, igazgató.

Az orosházi evang. gyülekezet népiskoláiban a női kézi-munka tanítására egy próbaévre evang. vallású tanító-nőt keres. Fizetése lesz: 400 frt, 150 frt lakpénz. Kötelessége naponként 5 órán át tanítani. Pályázók kervényeiket és bizonyítványaikat f. évi október 5-ig alúlirottához küldjék be.

Orosházán, 1887. szeptember 11.

Veres József,
igazgató lelkész.